

Isumaginninnermut Sulisoqarnermullu
Naalakkersuisoqarfik

Utoqqarnut suliasaqarfinni paasissutissat

2021

Nassuiaat

Utoqqarnut suliaasaqarfinni paasissutissat

Namminersorlutik Oqartussat

Isumaginninnermut Sulisoqarnermullu Naalakkersuisoqarfik

Imaneq 4

Postboks 970

DK-3900 Nuuk

Kalaallit Nunaat // Grønland

isn@nanoq.gl

Oq. +299 34 50 00

SIULEQUT	4
OQAATSINUT ATUKKANUT NASSUIAATIT	4
ILLOQARFIIT AAMMA NUNAQARFIIT	4
INUIAQATIGIIT AGGUATAARNERISA ALLANNGORIARTORNERAT	5
INNUTTAASUT KATITIGAANERANNI ALLANNGORIARTORNEQ	5
AGGUAQATIGIISSILLUGIT UKIORISAT ANNERTUSIARTORTUT	6
NAJUGAQARTITERNERIT ILUSAAT	7
NUTTARNERULERNEQ AAMMA KALAALLIT NUNAATA ILUANI NUTSERNERIT	8
NUTTARNERULERNEQ AAMMA KALAALLIT NUNAANNUT TAMAANNGAANNILLU NUTSERNERIT	10
SULISOQARFIMMI ALLANNGORNERIT	11
SULIFFEQARNEQ	11
ILINNIAGARISAT INISSISIMAFFIAT AAMMA SULISARTUT PIGINNAASALLIT ANNAANERI	12
SULIFFEQARFIUP SUUSSUSIA	13
NAMMINERSORTUTUT SULIFFEQARFIUSUMUT ATTAVEQARNERIT	14
PISORTAT SULIFFEQARFIUTAANNUT ATTAVEQARNERIT	15
KOMMUNINI AAMMA NAMMINERSORLUTIK OQARTUSSANI SULIFFEQARNERIT	15
ISERTITAT ANINGAASALLU ATORSINNAASAT	17
UTOQQALINERSIUTIT	17
UTOQQALINERSIUTINUT ANINGAASARTUUTIT	18
PISORTAT ANINGAASAQARNERAT	19
UTOQQARNUT ATASUNIK ANINGAASATIGUT ANINGAASARTUUTINI NAATSORSUUTIGISATUT AMERLERIARNERIT	19
KOMMUNIT UTOQQARNUT ANINGAASARTUUTAAT	20

Siulequt

Qanoq utoqqaatigilersarpugut? Innuttaasuni utoqqaliartortut utoqqaallu sumi najugaqarpat? Qanoq qaqugukkullu nuuttarpugut? Uagutsinnit qanoq amerlatigisut utoqqalinersiuteqalersarpat? Utoqqaliartuleraanni innuttaasut amerlanerpaat Danmarkimut nuuttarpat? Tassaapput ukiuni kingulliunerusuni utoqqaat pillugit oqallinnermi apeqqutit isumaliutillu saqqummiussimasat ilaat.

Utoqqaat atugarisaat pissutsinut arlalinnut, soorlu aningaasaqarnermut, inissianut, peqqissutsimut inuunermilu atugassarisanut tunngapput. "Utoqqarnut suliassaqarfinni paasissutissat" siunertaa tassaavoq paasissutissat pillugit ilisimatitsinissaq, ilanngullugit utoqqaliartortunut aamma utoqqarnut aningaasaqarnikkut pissutsit. Saqqummersitap utoqqarnut tamakkununga tunngasutut suliassaqarfiusunut amerlanerpaanut pissutsit maannakkut atuuttut, siunissamilu pisussat nassuiarniarpai. Saqqummersitap suut pisimanagerinik, siunissamilu naatsorsuutigisariaqakkatsinnik takutitsisut kisitsisit najoqqutat, grafillu (titartagartaliussat) saqqummiuppai.

Saqqummersitami kisitsisit naatsorsueqqissaarinerillu amerlanerpaat Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfimmit, Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiinnit aamma Isumaginninnermut Sulisoqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit pissarsiaapput, taakkulu uani takuneqarsinnaapput: www.stat.gl.

Oqaatsinut atukkanut nassuiaatit

Saqqummersitami atorneqartut oqariaatsit tamakkiisumik paasinniffiginissaannik pilersitsiniarluni ataani oqariaatsit ataasiakkaat nassuiarneqarput. Oqariaatsit innuttaasut eqimattukkaat nassuiarneri paasiuminarsarniarlugit atorneqarput. Immikkoortiterinerit innuttaasut, assersuutigalugu *utoqqaanerusutut* kinaassusersineqarpata "*utoqqaasutut*" ittuunerannut takussutissaanngillat.

- *Utoqqaanerusutut innuttaasut, aamma utoqqalinersiuteqalersussat* – innuttaasut 55-init 67-it tikillugit ukioqartut. Maannakkut utoqqalinersiuteqalernissamut ukiut killingititaasut pissutigalugit 67-inik ukioqarneq atorneqarpoq.
- *Innuttaasut utoqqaanerusut aamma utoqqalinersiutillit* – innuttaasut 67-inik imaluunniit taakku qaangerlugit ukiullit, maannakkut pisortanit utoqqalinersiutisalernissamut 67-inik ukioqarneq killingisaalluni.
- *Sulisartuusut* – inuit 25-66-inik ukiullit.
- *Ilanngaateqareerluni nunasiartortut* – nunamut tikilluni nunasisunik ilanngaateqarluni nunasiartortut akornanni assigiinngissut. Innuttaasut Kalaallit Nunaannut imaluunniit Kalaallit Nunaannit nuuttut qanoq ittuussusaat immikkoortinneqanngillat.
- *Inuuffigisassap sinnera* – innuttaasut aalajangersimasumik ukioqartut qanoq sivisutigisumik inuussanerannik naatsorsuutigisaqarneq.

Illoqarfiit aamma nunaqarfiit

Najugaqarfiit illoqarfittut suussusersisat 17-iusut saqqummersitap aallaavigai. Illoqarfiit tassaapput Nanortalik, Qaqortoq, Narsaq, Paamiut, Nuuk, Maniitsoq, Sisimiut, Kangaatsiaq, Aasiaat, Qasigiannugit, Ilulissat, Qeqertarsuaq, Uummannaq, Upernavik, Qaanaaq, Tasiilaq aamma Ittoqqortoormiit.

Kalaallit Nunaanni nunaqarfiit katillugit 57-iupput.

Inuiaqatigiit agguataarnerisa allanngoriartornerat

Ulloq 1. januaari 2021-mi Kalaallit Nunaanni inuit katillugit 56.421-t najugaqarput. 2050-ip tungaanut Kalaallit Nunaanni innuttaasut utoqqaanerulissapput. 1960-ikkunni amerlasuunik inuttaqarlutik ukioqatigiit, kingornatigullu qitornartaartartuni ikiliartorneq malitsigisaasoq ukiuni tullerni 20-ni innuttaasuni utoqqaanerusut amerleriarnissaannik nassataqassaaq. Innuttaasut amerlassusaat tamarmiusoq 50.000-it ataaniilissasoq naatsorsuutigineqarpoq, tassalu qitornartaartartuni, toqusoqartarnermi, nutserartoqarnermilu annertunerusumik allannguuteqartoqassanngippat (Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, 2020).

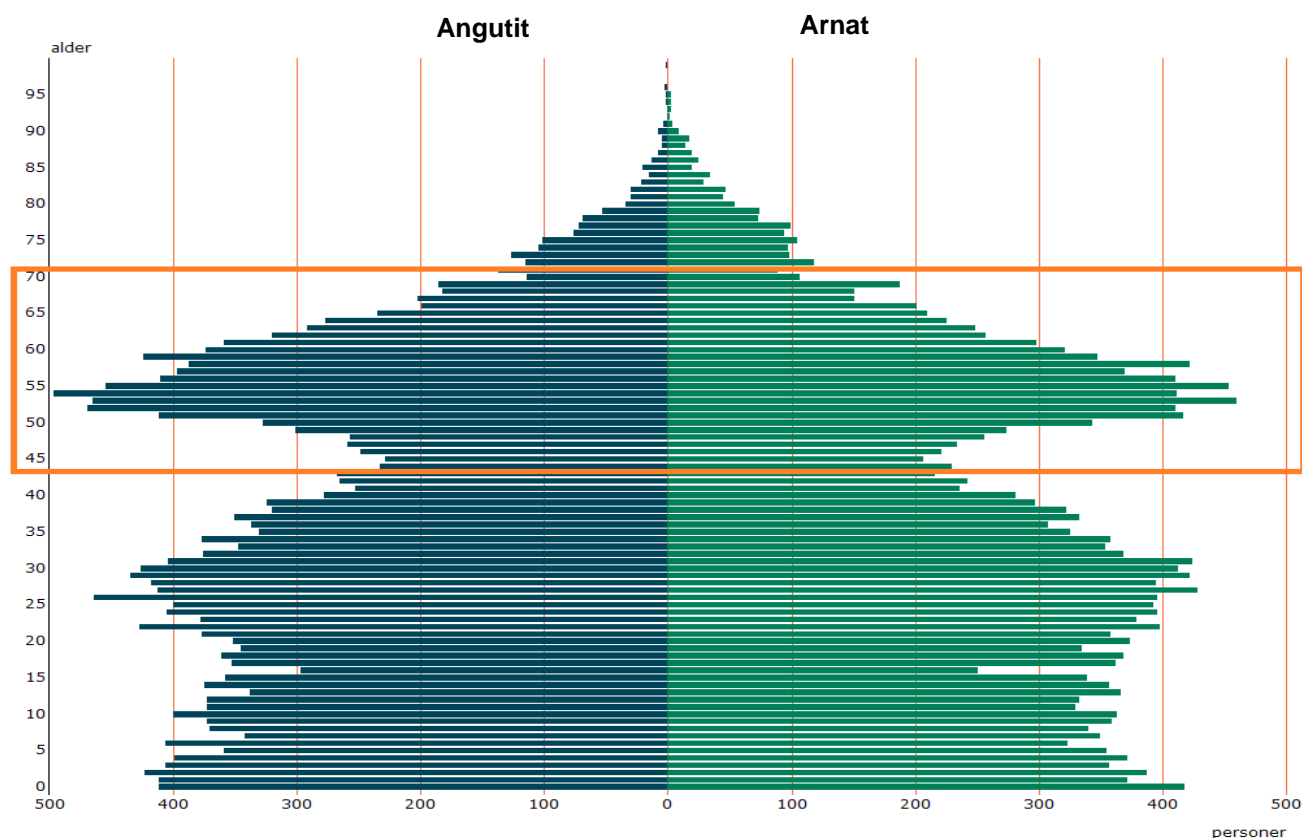
Kalaallit Nunaanni innuttaasuni angutit amerlanerupput. Tassani pineqarput innuttaasut Kalaallit Nunaanni inunngorsimasut, ingammillu Kalaallit Nunaata avataani inunngortutut innuttaasuni nutserarsimasut, taakkunani 66 %-it angutaallutik, arnat 33 %-iullutik.

Innuttaasut katitigaaneranni allanngoriartorneq

Amerlasuunik inuttaqarlutik ukioqatigiit, inuuffigisassatut sivitsornerusumik naatsorsuuteqarnermik ataqatigiissillugu, nassatarissavaa innuttaasut utoqqaanerulersut annertunerujussuarmik amerlanerusut takkutissanerat. Innuttaasuni amerlanerujartuinnartut utoqqaanerulernerat, aammalu Kalaallit Nunaanni pisimasunut naleqqiullugit ukiuni qulini takkuttussani innuttaasut utoqqaanerusut amerlanerussasut, innuttaasut siunissamut amerlassusissaattut inissiinerup takutippai. Ilusiliaq 1-imi sungaartutut aappaluaartutut nalunaakkami takuneqarsinnaasutut 2035-p tungaanut suliffeqarfiusumik qimatsissasutut naatsorsuutigineqartoq tassaavoq 50-inik utoqqaanerusunilu amerlasuunik inuttaqarlutik ukioqatigiinnik peqartoqarnissaa.

Ilusiliaq 1 – 2020-mi Kalaallit Nunaanni innuttaasut agguataarneri

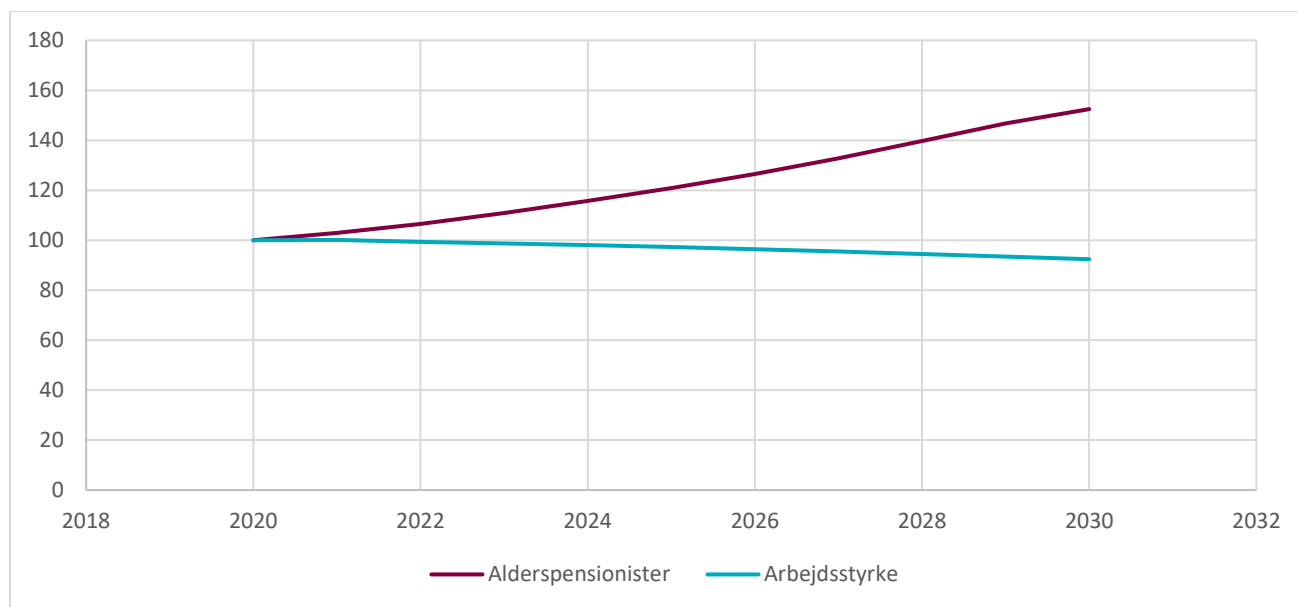
Befolkningens civilstand 1. januar efter alder og køn. I alt, Grønland, 2020.

Najoqutaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik 2021

2020-mi utoqqaanerit 67-it sinnerlugit ukiulittut inunnit 3.930-nit 2030-mi inunnut 5.993-it missaannut amerleriaateqassapput. Utoqqalinersiuteqalernissamut ukioqalernissamut angusaqartussatut malunnartumik inunnik 2.063-inik amerleriaateqarpoq. Sulisartut nunamut nuuttut annertuumik amerleriassanngippata sulisartut (18-66-inik ukiullit) inunnik 2.914-inik ikileriaateqassasut naatsorsuutigineqassaaq. Taamaattumik utoqqaanerit amerleriarnerisa kingunerisaattut pisortat aningaasartuutaannik amerliartortunik aningaasaliinissamut inuit ikinnerulissapput.

Ilusiliaq 2 – 2030-p tungaanut innuttaasut amerlassusaasa allanngoriartornerat

Najoqqutaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik

Nalunaarsuut: Innuttaasut amerlassusaasa allanngoriartornerat indekstalitigut (kisitsisitigut aningaasat nalinginut takussutaasutigut) takussutissiissutaapput. Taamaattumik allanngoriartorneq 2020-mik aallaaveqartillugu nassuiarneqarpoq, 2030-llu tungaanut procentitigut allanngoriartortoqarneranik takuutsivoq.

Siunissami Kalaallit Nunaata sulisartunik amigaateqalersinnaanera sulisartut ikileriarnerisa nassatarisinnaavaat. Utoqqalinersiallit amerleriarpata utoqqalinersiallit suliarisimasaannik atuuffinnik taarsisussanik sulisartunut annertunernik piumasaqaateqartoqassaaq. Taamatuttaaq utoqqarnik kiffartuussisussani, assersuutigalugit peqqinnissaqarfimmi aamma utoqqarnik isumassuisarfimmi utoqqalinersiallit amerleriarneri artukkiissutinik annertusaassapput.

Agguaqatigiissillugit ukiorisat annertusiartortut

Utoqqaanerusut amerlanerit takkunnissaannut patsisaasut ilaat tassaavoq agguaqatigiissillugit ukiorisat naatsorsuutigisatut annertusiartornerat. Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup innuttaasut siunissamut amerlassusissaattut inissiinermi agguaqatigiissillugit ukiorisat ukiumoortumik 2050-ip tungaanut ukiunik 0,15-inik annertuseriartippai. Tamatuma nassataraa arnamut agguaqatigiissillugit ukiorisat 2018-imi 74,5-inik ukiulimmut 2050-imi 79,2-nik ukioqassaneranik naatsorsuuteqartitsineq. Piffissami tassani angutininut agguaqatigiissitatut ukiorisat 69,9-nit 75-inik ukioqalernermut annertuseriarput.

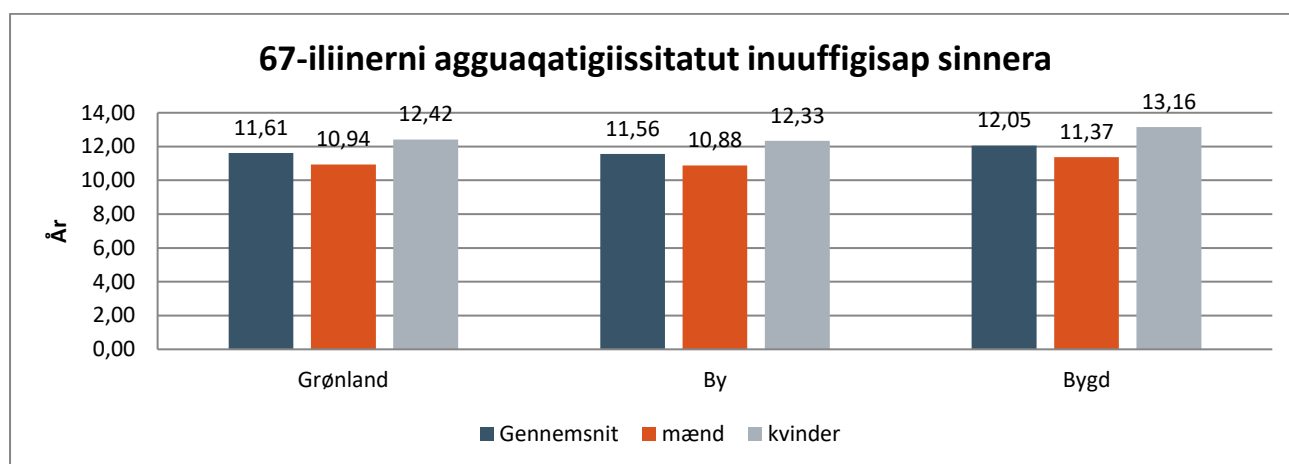
Agguaqatigiissillugit ukiorisanut arlalinnik sunniuteqartartaqarpoq. Tassaasinnaapput nappaateqarnerit, imminornerit il.il. pissutigalugit innuttaasut ukioqqortuunatik qimagunneri. Inuusuttut akornanni Kalaallit Nunaat suli annertuumik imminortartoqarfiuvoq, tamannalu agguaqatigiissillugit ukiorisanut annertuumik sunniuteqarpoq.

Innuttaasut naatsorsuutigisatut ukioqassusaannik eqqornerusumik takussutissiinarluni *inuuffigisap sinnera* atorneqartarpoq. Inuuffigisap sinnera innuttaasuni ukiukinnerit inuuffigisaannik sunniuteqartunik atuuffigisanik annikinnerusumik sunnerneqassaaq. Innuttaasut aalajangersimasumik ukiullit qanoq sivisutigisumik inuuffeqarnissaannik naatsorsuuteqarnermik inuuffigisap sinnera takussutissiivoq. 2019-imi innuttaasup 67-iliisup ukiut 11,61-it inuuffigisami sinneratut inuuffigissagai naatsorsuutigineqarpoq, tamatumalu assigaa 79-ingajannik ukioqalerneq.

Inuuffigisap sinneranik uuttortaanermi angutit arnallu qanoq utoqqaatigilernissaannut suli assigiinngissuteqartoqarpoq. Innuttaasooq angut 67-iliisoq 10,94-inik ukiunik inuuffigisassatut sinneqartuunissaa naatsorsuuteqarfiuvoq, assigalugu 77-inik ukioqassuseqarneq. Arnat 67-iliinermikkut ukiunik 12,42-nik inuuffigisassatut sinneqartussatut naatsorsuutigineqarput, assigalugu 79-inik ukioqarnissamik naatsorsuuteqarneq.

Aamma innuttaasut sumi najugaqarnerat misissoraanni inuuffigisap sinnerini assigiinngissuteqartoqarpoq. Illoqarfinni innuttaasunut naleqqiullutik nunaqarfinni innuttaasut agguaqatigiissillugu sivisunerusumik inuuffeqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Illoqarfinni angutit 67-iliinerminni inuuffigisassaasa sinneri tassaapput ukiut 10,88, arnani 12,33-ulluni. Nunaqarfinni angutit inuuffigisassaasa sinneri tassaapput ukiut 11,37, arnani 13,16-iulluni.

Ilusiliaq 3 – Innuttaasup 67-iliinerani agguaqatigiissitatut inuuffigisap sinnera

Najoqqutaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, 2019.

Najugaqartiternerit ilusaat

Tamatigoortutut innuttaasut amerlanerpaat pingaarnertut illoqarfinni najugaqartuupput, tamannalu aamma innuttaasunut utoqqaanerusunut utoqqarnullu atuuttuuvoq. 2021-mi 60-it sinnerlugit ukiulinnik innuttaasut 7.343-upput, taakkunanit innuttaasut 6.258-it illoqarfinni najugaqarlutik, innuttaasut 1.043-t nunaqarfinni najugaqartuullutik. Taamaalillutik 60-it sinnerlugit ukiulinni innuttaasuni 85 %-it illoqarfinni najugaqarput, 14 %-it nunaqarfinni najugaqartuullutik.

Takussutissiaq 1 – Najugaqarfiit suussusaannut agguataarlugit 50-it sinnerlugit ukiulinnut inuit najugaqarfigisaat

	50-59-illit	60-69-illit	70-79-illit	80-it sinnillit	Katillugit	
Najugaqarfik	<i>Innuttaasut amerlassusaat</i>				Amerlassusaat	Procentitut
Illoqarfik	7.128	4.136	1.664	458	13.386	86%
Nunaqarfik	1.128	724	250	69	2.171	14%
Stationi	7	1	0	0	8	0,1%
Savaateqarfik	19	12	7	1	39	0,2%
Ilisimatitsissutaanngitsoq	0	1	0	0	1	0,0%
Katillugit	8.282	4.874	1.921	528	15.605	100%
Illoqarfinni najugallit (pct.)	86%	85%	87%	87%		

Najoqutaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, 2021

Kinguaariit killingi qaangerlugit misissuigaanni, pineqartut utoqqaanerulerpata imaluunniit utoqqaappata malunnarnerpaaq tassaavoq 50-70-iliisimallutik innuttaasut utoqqaanerulersut Nuummi annertunerusumik najugaqartuunerat. Innuttaasut 70-it sinnerlugit ukiulinnut amerlanerit najugaqarfinni pingaarnerni imaluunniit najugaqarfinni anginerni najugaqartuupput. Takussutissiaq 2-mi innuttaasut qanoq najugaqartiternerisa agguataarneri, aammalu ukiogatigiinni eqimattuni innuttaasut tamakkiisumik amerlassusaannik najugaqarfiit ataasiakkaat procentinngorlugit annertussuseqartuuneri takuneqarsinnaapput.

Takussutissiaq 2 – Najugaqarfiit angissusaannut agguataarlugit inunnut 50-it sinnerlugit ukiulinnut najugaqarfiit

	50-59-illit		60-69-illit		70-79-illit		80-it sinnillit	
Najugaqarfik								
	Amerl.	Procent	Amerl.	Procent	Amerl.	Procent	Amerl.	Procent
Ill. pingaarneq (Nuuk)	2259	28%	1359	27%	364	18%	79	15%
Najugaqarfiit pingaarnarit	2371	30%	1492	29%	678	34%	196	38%
Najugaqarfiit anginerit	1993	25%	1357	26%	663	33%	165	32%
Najugaqarfiit	742	9%	494	10%	152	8%	43	8%
Najugaqarfiit mikinerit	526	7%	367	7%	128	6%	34	7%
Najugaqarfiit minnerpaat	67	1%	53	1%	21	1%	4	1%
Sumiiffiit allat	7	0%	2	0%	0	0%	0	0%
2021 sioqqullugu qimatat	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Katillugit	7965	100%	5124	100%	2006	100%	521	100%

Najoqutaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, 2021

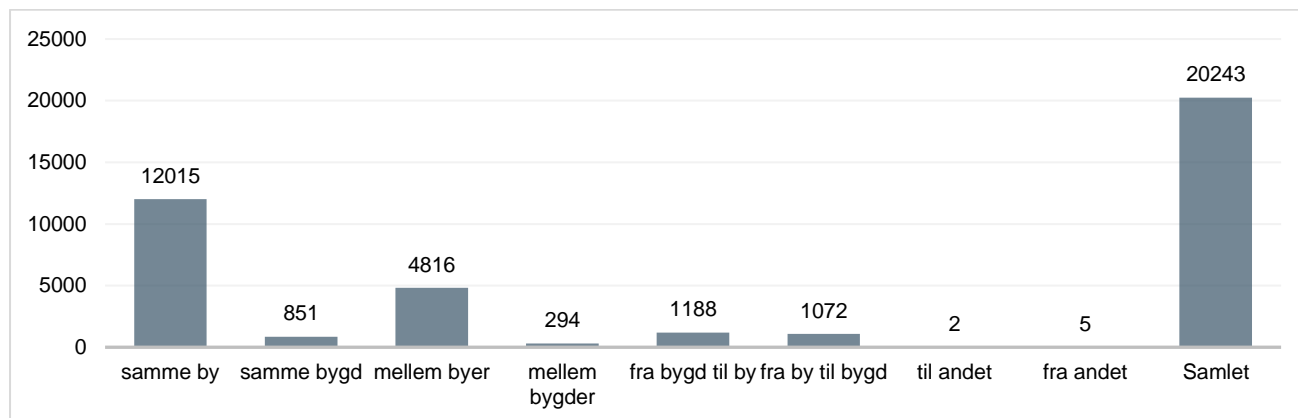
Innuttaasut 65-it sinnerlugit ukiullit kommunit akornanni imatut agguataarput: 65-it sinnerlugit ukiulinnik Kommune Kujallermiupput innuttaasut 853-it, Kommuneqarfik Sermersuumi innuttaasut 1.654-iupput, Qeqqata Kommunianiupput innuttaasut 929-t, Kommune Qeqertalik aamma Avannaata Kommunian 65-it sinnerlugit ukiulinnik innuttaasoqarput 698-inik aamma 941-nik.

Nuttarnerulerneq aamma Kalaallit Nunaata iluani nutsernerit

Nuttarnerulerneq imaluunniit Kalaallit Nunaata iluani nutsertarnerit tamatigoortumik annertupput. 2019-imi nutsertut 20.243-upput. Innuttaasut amerlanerpaat illoqarfiup taassuma iluani nuuttarput, inuilli 4.816-it

illoqarfimmit ataatsimit allamut nuuttarput. Najugaqarfinnut anginernut, nunaqarfimmit illoqarfimmut nuunnerniipput inuit 1.188-it, inuilli 1.072-it illoqarfimmit nunaqarfimmut nutserput. Taamaattorli nunaqarfinnit illoqarfinnillu mikinerusunit tamatigoortumik illoqarfinnut angisuunut nuuttoqartarpoq. Ingammik Nuuk ukiuni kingullerni 50-ini illoqarfinnut immikkoortoqarfinnit isorliunerusunit nunap iluani nutsertoqarnerata kingunerisaanik annertuumik nuuttoqarneranik misigisaqarpoq (Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, 2021).

Ilusiliaq 4 – Inunni 2019-imi Kalaallit Nunaanni nuuttoqarnerit

Najoqqutaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik.

Nalunaarsuut: Nutsernerit amerlassusaanniipput nutsernerit tamarmik, nassataralugu ukiumi ataatsimi inuttaasup imaluunniit ilaqutariit arlaleriarluni/-tik nuuttarsimasinnaanera/-t.

Innuttaasut sinneri assigalugit innuttaasut utoqqaanerit aamma nutserartarput. Innuttaasunut Kalaallit Nunaata iluani nutsernerit pingaarnertut tassaapput illoqarfimmi tassani nutsernerit, takuuk takussutissiaq 3. Innuttaasuni eqimattuni utoqqaanerusuni innuttaasup soraarningornialerneranut annertuumik nuuttoqartarpoq. Tassaavoq pingaarnertut 55-it aamma 67-it akornanni ukioqartunut tunngasoq. Tamatuma kingorna utoqqaat utoqqalinersiuteqarlutik inuunerisa ilaani siullermi nutsernerit amerlassusaat ikileriarput. Nutserartarpoq 70-iliisimanerup kingornatigut annertuseriaqqittarpoq.

Takussutissiaq 3 – Innuttaasunut 55-it sinnerlugit ukiulinni 2019-imi Kalaallit Nunaata iluani nutsernerit suussusaa

Nutsernerup suussusaa	55-59-illit	60-64-illit	65-69-illit	70-it sinnillit	Katillugit
	Antal borgere				
Illoqarfik taanna	598	331	193	269	1391
Nunaqarfik taanna	30	31	14	13	88
Illoqarfiit akornanni	166	84	40	23	313
Nunaqarfiit akornanni	16	7	1	3	27
Nunaqarfimmit illoqarfimmut	39	25	18	27	109
Illoqarfimmit nunaqarfimmut	38	22	17	10	87
Sinneri	1	1	0	1	3
Katillugit	888	501	283	346	2018

Najoqqutaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik 2021

Nalunaarsuut: Nutsernerit amerlassusaaq malillugit naatsorsorneqartut. Taamaallit ukiumi ataatsimi innuttaasut arlaleriarlutik nutsersinnaasarpot, tamannalu nutsernerup suussusaaqut ataasiakkaatigut kisinneqartarpoq.

Innuttaasunut 55-it sinnerlugit ukiulinnut illoqarfiup aamma nunaqarfiup akornanni nutsernerit tamaanga nutsernermut aamma tamaangaanniit nutsernerit akornanni assigiimmik agguataarneqarput. Innuttaasut 70-ileereernerisa kingorna nunaqarfimmit illoqarfimmut pingaarnertut nuuttoqartarpoq. 2019-imi 70-it sinnerlugit

ukiulinni innuttaasut 27-t nunaqarfimmit illoqarfimmut nuupput, tamannalu 70-it sinnerlugit ukiulinnut nunaqarfinni najugalinnut innuttaasut tamakkiisumik amerlassusaanni 7 %-iuvoq. Illoqarfimmit nunaqarfimmut innuttaasut 70-iliisimasut katillugit qulit nuussimapput, piffissami tassani nutsernemi 2.416-iusuni tamarmiusuni 0,004 %-iulluni.

Nuttarnerulerneq aamma Kalaallit Nunaannut tamaangaanniillu nutsernerit

2020-mi katillugit innuttaasut 1.911-t nunamut nutsertuupput. 2020-milu taamaalisukku Kalaallit Nunaannit innuttaasut 1.953-it nutserput. Kalaallit Nunaannut tamaangaanniillu nutsernerit inuunermi aqquusaakkani tamani pisarput, pisoqartarnerlu inuusuttuunerit nalaanni annertuvoq, ingammik efterskoleriarlunilu ilinniagaqarnermut atatillugit. Taamaalilluni taakkunanani annertunerpaamik nutsertoqarnermik pisoqartarpoq.

Pisoqarfinni nikeriarnerit iliuuseqarfiginiarlugit, soorlu 2019-21-mi coronamik ajornartoorfimmik piffissamut 2010-2020-mut agguaqatigiissitsiffik toqqarneqarpoq. Piffissamut 2010-2020-mut agguaqatigiissillugit ukiuni ataasiakkaani tamani nunamut imaluunniit nunamit nutsersimasut inuit 4.831-usimapput. Agguaqatigiissillugit inuit nunamut nutsertut 2.240-upput, inuilli 2.591-it nunamit nutserput. Piffissamut 2010-2020-mut ukiunut ataasiakkaanut ilanngaateqareerluni nunamit nutsertut agguaqatigiissillugit innuttaasut 351-iupput.

Kinguaariit utoqqaanerusut sammineqartillugit Kalaallit Nunaannut tamaangaanniit nutsertoqarneranni ukioqatigiittut eqimattuni 50-iniit 64-inik ukiullit suliaqartuupput. Nunamit nutsertut amerlanerupput, piffissamullu 2010-2020-mut ukioqatigiittut eqimattuni 50-54-inik ukiulinni agguaqatigiissillugu ilanngaateqareerluni nunamit nutsernerit ukiukkaani inuit 34-upput, assigalugit katillugit ilanngaateqareerluni nunamit nutsernemi 9 %-it. Ukioqatigiittut eqimattunut 55-59-inik ukiulinnut ilanngaateqareerluni nunamit nutsernerit assigaat, naak innuttaasut ikinnerusut Kalaallit Nunaannut tamaangaanniillu nuuttaraluartut. Ukioqatigiittut eqimattut 60-64-inik ukiullit ilanngaateqareerluni nunamit nutsertuni amerlanerpaapput, nunamut nuuttunut naleqqiullugit innuttaasut 47-nik amerlanerusut nunamit nutsertuusarmata. Assigai tamakkiisutut ilanngaateqareerluni nunamit nutsernemi 13 %-it.

Piffissami 2010-2020-mi soraarningornissamut ukiorisat 65-iliinernit 67-iliinernut allangortinneqarsimapput. Innuttaasunut 65-iniit 67-inut ukiulinnut ukiumut ilanngaateqareerluni nunamit nutsertut agguaqatigiissillugit tassaapput innuttaasut 26-t. Ukioqatigiittut eqimattuni nutsertarneq appasissuusutut isigineqartariaqarpoq, ukiukkaani nutsernerit tamakkiisumik amerlassuserisaanniimmata innuttaasut 44-t. Taakkunanani nunamut nuuttut 9-upput, nunamit nuuttut 35-ullutik. Innuttaasut 68-ileerneermerminni nutsertarnerat ikilipput, innuttaasunilu 68-iliisimasuni ilanngaateqareerluni nunamit nutsertut 7 %-iupput.

Innuttaasunut 55-it sinnerlugit ukiulinnut ukioqatigiittuni immikkoortuni ukioqatigiittut eqimattunut ataasiakkaanut tamanut agguaqatigiissitatut innuttaasunut ilanngaateqareerluni nunamit aallartut tassaapput katillugit 0,7 %-it aamma 2,3 %-it akornanniittut, takuuk ilusilliaq 5. Taamaattumik innuttaasut utoqqaanerusut utoqqaallu amerlanerpaat Kalaallit Nunaanni najugaqaannartuunerannik takussutissiami takuneqarsinnaavoq.

Takussutissiaq 4 – Nunamut aamma nunamit nutsernerit, kiisalu piffissami 2010-mit 2020-mut ukiukkaanut agguaqatigiissitatut ilanngaateqareerluni nunamit nutsernerit

Suussuseq	50-54-illit	55-59-illit	60-64-illit	65-67-illit	68-69-illit	70-74-illit	75-illit sinnerlugit
	Innuttaasut amerlassusaat						
Nunamut nutsernerit	116	93	53	9	4	5	2
Nunamit nutsernerit	150	124	100	35	15	17	4
Ilanngaate-qareerluni nunamit nutsernerit	-35	-32	-47	-26	-11	-12	-2
Innuttaasut katillugit	4800	3834	2733	1187	666	1240	1255
Ukioqatigiit-tut eqimat-tuni ilan-ngaateqareerluni nunamit nutsernerit %-inngorlugit	0,7%	0,8%	1,7%	2,2%	1,6%	1,0%	0,2%

Najoqqutaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, 2021

Nalunaarsuut: Piffissamut 2010-2020-mut nunamut aamma nunamit nutsertunut agguaqatigiissitaq naatsorsorneqarsimavoq. Aamma piffissami tassani ukioqatigiittut eqimattunut innuttaasut amerlassusaannik agguaqatigiissitaq naatsorsorneqarsimavoq. Taamaattumik 2010-2020-mit ukiumit ukiumut kisitsisit assigiinngiaarsinnaapput.

Sulisoqarfimmi allanngornerit

Ukiuni takkuttussani innuttaasut katitigaanerit sakkortuumik allanngortussaavoq. Utoqqaanerit amerlissapput, sulisartullu ikilissallutik. Innuttaasut utoqqaanerusut suliffeqarfimmi pingaarutilittut ilaapput, kinguaariillu utoqqaanerusut taakku ilinniagaqarnermut tunngasutut tunngavigisaat amerlassusaallu taarsissallugit pisariaqartitsisoqalissaaq.

Suliffeqarneq

Sulisuusuni (25-66-ilinni) ukioqatigiikkuutaat amerlanerpaat taakku killeqarfigisaat qaangerlugit suliffeqarneq tamatigoortumik annertuvoq. Innuttaasunut 50-it sinnerlugit ukiulinnut ataatsimoorusaaq tassaavoq ukioqatigiittut immikkoortukkuutaat tarmarmik annertuumik suliffeqartuunerat. Taamaalillutik 2019-imi minnerpaamik qaammammi ataatsimi 55-59-ilinni 96 %-it suliffeqarsimapput.

Takussutissiaq 5 – Minnerpaamik qaammammi ataatsimi suliffeqartut, 2019

Ukioqatigiittut eqimattut	2019-imi minnerpaamik qaammammi ataatsimi pingaarnertut suliffeqarfik	Ukioqatigiittut immikkoortukkuutaani inuit amerlassusaat	Innuttaasuni tamakkiisutut ilaasuni suliffeqartuni procenti
	Antal borgere		
50-54-illit	4.095	4.523	91%
55-59-illit	3.780	3.939	96%
60-64-illit	2.614	2.804	93%
64-it sinnillit	1.583	4.245	37%
Katillugit	12.072	15.511	79%

Najoqqutaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik 2019

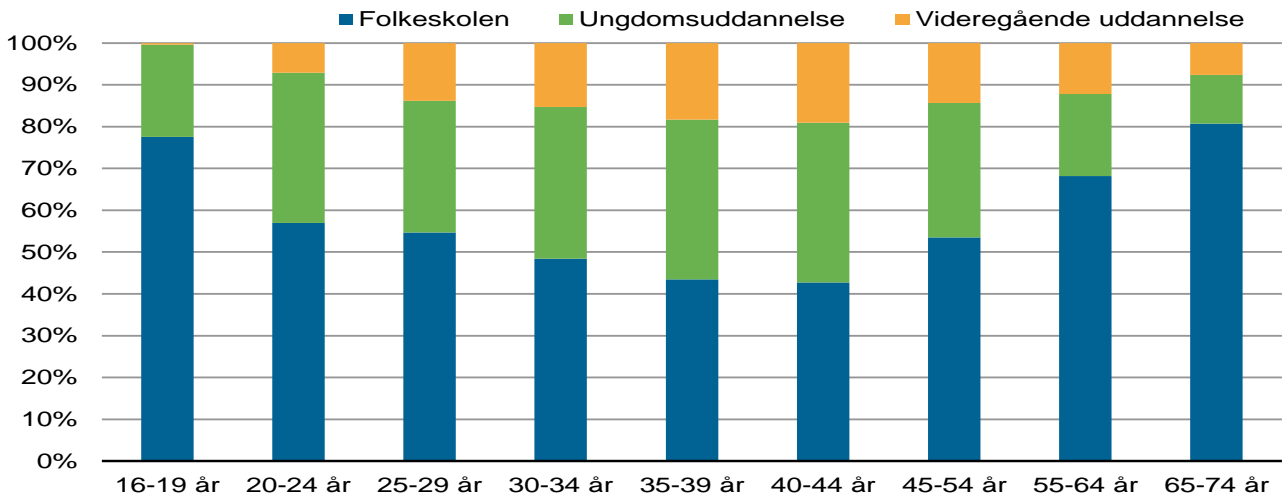
Nalunaarsuut: Sulisoqarneq minnerpaamik qaammammi ataatsimi pingaarnertut suliffeqarnerit malillugit naatsorsorneqarpoq. Suliffeqarfisat suussusaasa akornanni immikkoortitsisoqanngilaq. Inuit amerlassusaat ulloq 1. januaari 2019-imi maani najugallit malillugit naatsorsorneqarput. Taamaalilluni 2019-ip ingerlanerani qaammammut ataatsimut naleqqiullugu sivisunerusumik innuttaasut sivikinnerusumik atorfeqartuusunut imaluunniit nunamut nuuttut sianiginiarneqanngillat.

Ilinniagarisat inissisimaffiat aamma sulisartut piginnaasallit annaaneri

Ukioqatigiikkuutaat ilinniagarisatigut tunngavigisaasa aamma inuutissarsiorfinni misillitagaasa akornanni, kiisalu innuttaasut sulisartut inuunermik nalaanni suliffiit sorliit isumagisimasaanni assiginngissuteqartoqarpoq. Innuttaasut sinnerinut assersuukkaanni innuttaasuni utoqqaanerpaani ilinniagarisat inissisimaffiat appasingaatsiarpoq. Qaffasinnerpaatut naammassisatut ilinniakkaminni innuttaasuni utoqqaanerpaani amerlanerpaat meeqqat atuarfiat ilinniarfigisimavaat, maannakkullu utoqqalinersialinni ikingaatsiartut meeqqat atuarfiata avataani ilinniagaqarsimasuupput.

Innuttaasut utoqqaanerusut annertunerusumik inuusuttut ilinniagaannik, imaluunniit nangitsilluni ilinniagarisamik peqarput. Utoqqalinersiaqalersussani kinguaariinnut tullernut, 2040-mit utoqqalinersiaqalersussanut takussutissiaq tamanna suli annertunermik allannguuteqassaaq. Taakkunani affangajaat meeqqat atuarfiata avataani ilinniagaqarsimassapput, takuuk ilusiliaq 6.

Ilusiliaq 5 – Ukioqatigiittuni immikkoortukkuutaanut agguataarlugit innuttaasut (16-74-illit) qaffasinnerpaatut naammassisatut ilinniagaqarsimanikkut inissisimaffiat, 2019

Najoqutaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, Saqqummersitaq: Befolkningens Uddannelsesprofil 2019 (Innuttaasut ilinniagaqarsimassusaat 2019)

Nalunaarsuut: Inuusuttut ilinniagaanniipput gymnasiami aamma inuutissarsiutinik ilinniarnert, kiisalu ilassuteqarfittut pikkorissartitsinerit. Kisitsisit taamaakkallartuupput, ilinniagaqarnermik ingerlassanik nalunaarsuinerit aalajangersimasut kingusissukkut takkussinnaasarmata.

Taamaattorli ukioqatigiikkuutaat amerlassutsimikkut assigiinngissuteqarnerisa erseqqissarnissaa pingaartuuvoq, takuuk ilusiliaq 1. Innuttaasuni nangitsillutik ilinniagaqarsimasuni 40-44-linni ukioqatigiinni immikkoortukkuutaani procentitigut qaffasinnerusutut annertussuseqartut assiginngilaat ukioqatigiikkuutaanut amerlanerpaanik inuttalinnut, 55-64-ilinnut, assersuussilluni innuttaasut nangitsillutik ilinniagaqarsimasut amerlanerunissaat. Taamaattumik 2035-p tungaanut innuttaasunut utoqqaanerusunut soraarningortussanut taakkununga sulisartuni piginnaanilinni annertuumik annaasaqartoqassaaq.

	Tunnngaviusutut ilinniarfimmi 10. klasse	Gymnasiami ilinniarneq	Inuutissarsiummik ilinniarneq	Ilassutitut pikkorsarnerit	Nangitsilluni ilinniarneq sivikitsooq	Bacheloritut ilinniarneq	Professions-bacheloritut ilinniarneq	Kandidattitut ilinniarneq	Phd.-mik aamma ilisimatusarnermik ilinniarneq	Katillugit
20-29-illit	63,7%	14,4%	14,1%	2,7%	1,4%	0,7%	2,2%	0,8%	0,0%	100%
30-39-illit	45,7%	5,4%	29,8%	1,7%	3,6%	1,2%	8,8%	3,8%	0,1%	100%
40-54-illit	48,6%	2,0%	32,6%	0,3%	4,2%	0,8%	8,1%	3,2%	0,2%	100%
55-64-illit	67,7%	1,4%	18,7%	0,0%	2,6%	0,4%	6,6%	2,4%	0,1%	100%

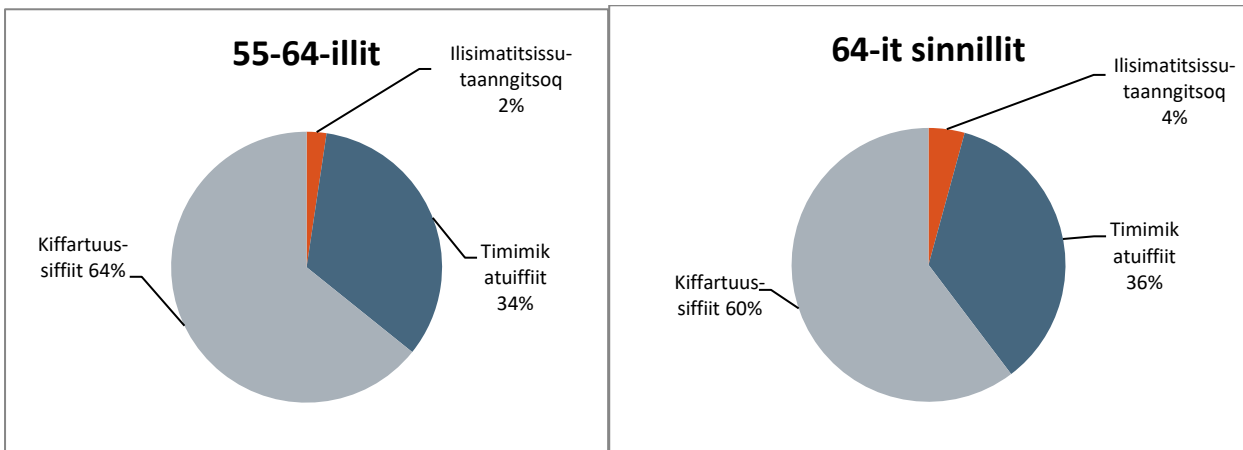
Najoqqutaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqgissaartarfik, 2019

Suliffeqarfiup suussusia

Maannakkut utoqqalinersiaqartut inuutissarsiorfinni timikkut artukkiisuni annertuumik suliffeqartuusimapput. Innuttaasunut utoqqaanerulersussanut suliffeqarfiusut allaanerulluinnarput. Innuttaasut utoqqaanerulersussat timimut artukkiinnginnerusuni kiffartuusinnikkut inuutissarsiorfinni annertunerusumik suliffeqartuupput, taamaattumillu suliffiunngillat timip nungullariartorneranut ilalersuisut.

Timimik atuiffiusut inuutissarsiorfinni, timimut artukkiisuunngitsuni sulisoqarsinnaasoqarnerata erseqqissaaviginissaa pingaartuuvoq. Assersuutigalugit tamanna innuttaasunut allaffissormermik suliaqartunut tunngavoq. Paarlattuanilli aamma timimik annertuumik artukkiisumik suliaqartartunik kiffartuusiffittut inuutissarsiorfinni innuttaasunik peqassaaq.

Ilusiliaq 6 – Inuutissarsiorfinni timimik artukkiisuni aamma artukkiisuunngitsuni suliffeqartunik nalunaarsuinerit, 2018

Najoqqutaq: Isumaginninnermut Sulisoqarnermullu Naalakkersuisoqarfik, Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqgissaartarfimmit paasissutissat tunngavigalugit.

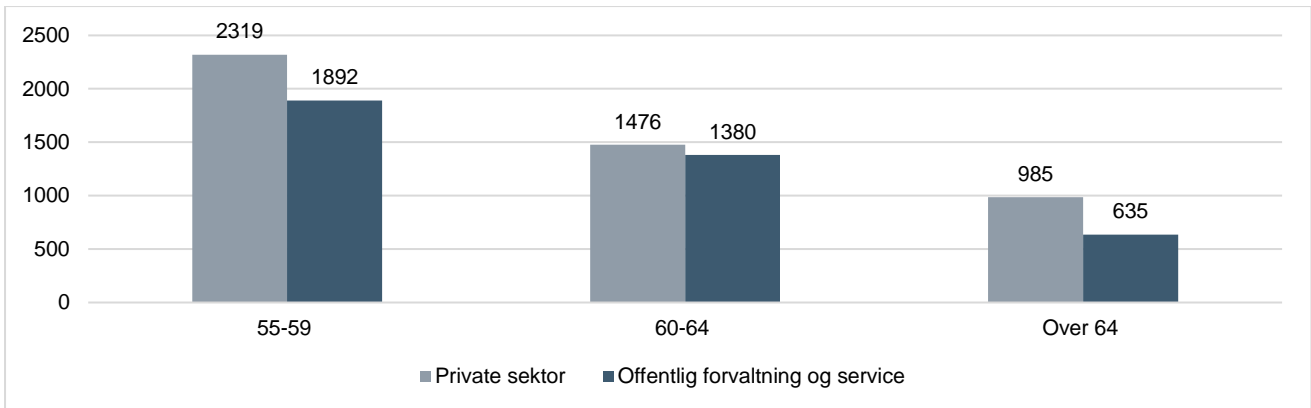
Nalunaarsuut: Timimik atuiffittut inuutissarsiorfiit: Makkunani suliffeqarfiit, nunalerineq, aalisarnermi suliffissuaqarfik, aatsitassarsiorneq, nioqqutissiorfittut suliffissuaqarfik, nukissiorfik, imermillu pilersuiffik, kiisalu illuliorlunilu sanaartorneq. Kiffartuusinnermi inuutissarsiorfiit: Niuertunik pilersuinerit, aamma atugassanik pisiniarfiit; unnuisitsisarfiit aamma neriniartarfeqarneq; ilisimatitsisarfiit attaveqatigiinnerlu; aningaaseriviit aningaasaliarnermillu suliffeqarfiit; illuutit aalaakkaasut; niuernikkut, ilisimatusarnikkut teknikkikkullu kiffartuusinnerit; allaffissormermi kiffartuusinnerit ikiorisinnerillu; pisortat aqutsisoqarfiit kiffartuusiviilu, kiffartuusinnermillu inuutissarsiorfiit sinneri.

Maannakkut utoqqalinersiuteqartuni timikkut artukkiisimasutut ittuunngitsuni inuutissarsiorfinni utoqqalinersiuteqalersussat amerlanerpaat suliffeqartuupput. Utoqqalinersiuteqalersussanut 55-64-ilinni, ukiut qulit tulliisa ingerlanerini soraarninngortussani taakku pingaarnertut pisortat aqutsisoqarfiini kiffartuusinnermilu inuutissarsiorfinni suliffeqartuupput.

Namminersortut suliffeqarfiusumut attaveqarnerit

Utoqqalinersiuteqalersussat pisortat aamma namminersortut suliffeqarfiineersuupput. Taamaattorli sulisartuni annaasaqarnermik annertunerpaamik misigisaqartussa q tassavoq namminersortut suliffeqarfiusoq. Taamaalluni 2024-p tungaanut innuttaasunik utoqqalinersiaqalersussat ukioqalersussanik namminersortut suliffeqarfiusoq 33 %-inik innuttaasunik amerlanerusunik peqassaaq, tassalu pisortat suliffeqarfiinut assersuussaqaaraanni. Tamatum kingorna pisortat suliffeqarfiutaannit utoqqalinersiaqalersussat amerliartulissapput.

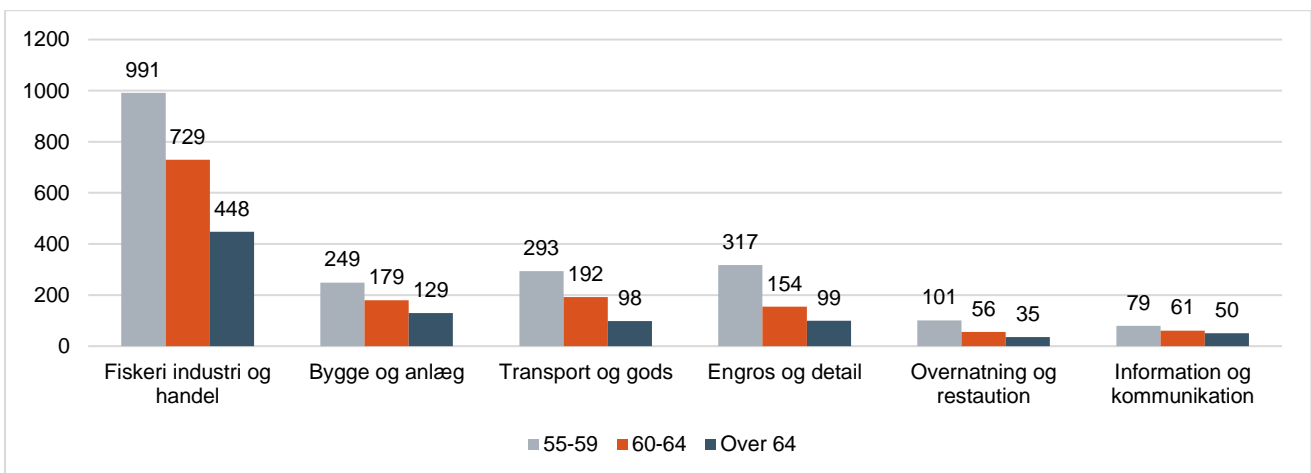
Ilusiliaq 7 – 2018-imi utoqqalinersiaqalersussat. Ukiut amerlassutsillu malillugit naatsorsukkat.

Najoqqutaq: Isumaginninnermut Sulisoqarnermullu Naalakkersuisoqarfik, Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup suliffeqarfiusunut naatsorsueqqissaarinera 2018-imeersoq tunngavigalugu.

Sulisunik soraarningortussanik annertunerpaamik qimanneqartussani namminersortut suliffeqarfiusumi inuussutissarsiorfiit arfinillit taakku tassaapput aalisarneq, tamatumunngalu attuumassuteqartut inuutissarsiorfiit, sanaartorneq, niuertunik pilersuinerit, aamma atugassanik pisiniarfiit, kiisalu assartuisarfitt suliffeqarfiusoq. Annikinnerusumik sulisuminnit qimanneqarnermik misigisaqartussat kifartuussinermik inuutissarsiorfiit iluani suliffeqarfiit marluk, unnuisitsisarfiit aamma neriniartarfiit, kiisalu ilisimatitsisarfiit attaveqatigiinnerlu misigisaqassapput. Namminersortut suliffeqarfimmi suliffeqarfiit sinneri utoqqalinersiaqalersunik sulisuminnit qimanneqarnermik misigissavaat, taamali annertutiginnigsumik.

Ilusiliaq 8 – Utoqqalinersiaqalersunit qimanneqarnerpaallutik namminersortut suliffeqarfimmi inuussutissarsiorfiit, 2018

Najoqqutaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiik – sulisoqarfinnut naatsorsueqqissaarineq 2018.

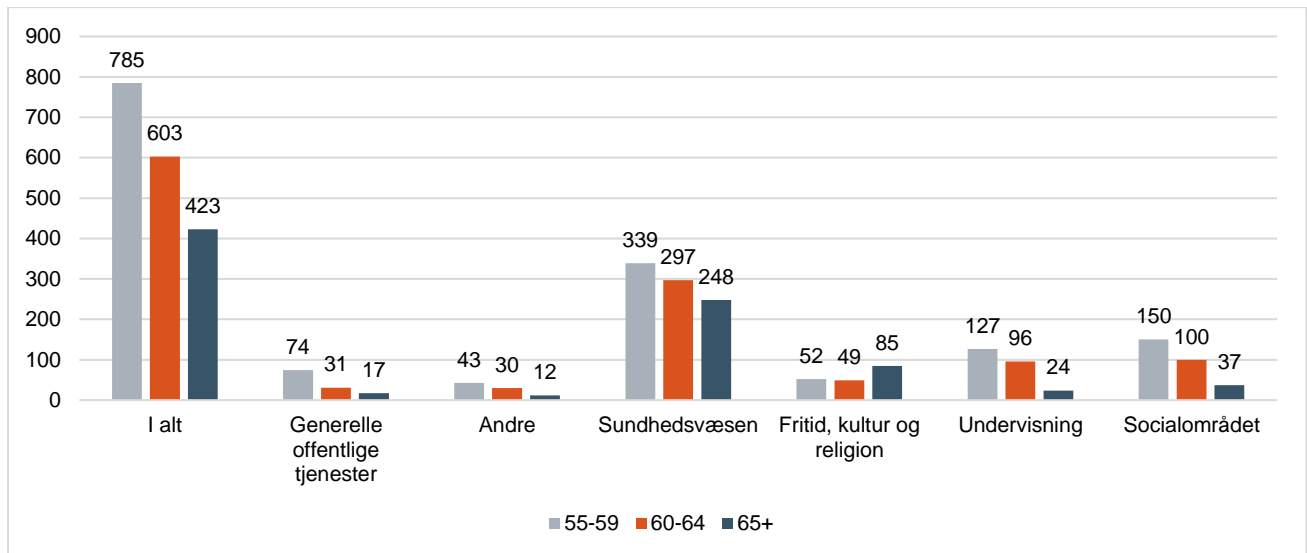
Nalunaarsuut: Ilusiliap innuttaasut 67-iliinermikkut utoqqalinersiaqalersussat ukioqalersut amerlassusaat nalunaarpai. Taamaattorli utoqqalinersiat isertitaqarnissamut/pilersuinissamut tunngavigisani kisiartaassannginnerannik innuttaasut 67-iliimasut toqqaanissaannik tamanna isumaqanngilaq. Taamaalluni ajornanngippat suliffeqarfimmi sivisunerusumik suliffeqarnermik iluarsisoqanngilaq.

Pisortat suliffeqarfiutaannut attaveqarnerit

2022-2023-mi pisortat suliffeqarfiutaanni sulisut 423-t soraarningorsinnaapput, pingaarnertut peqqinnissaqarfimmi atorfeqartut soraarningussallutik. Peqqinnissaqarfimmut nalunaarsugaqarneq eqqortumik takutitsinngilaq, peqqinnissaqarfik sulisunik utoqqaanernik arlalinnik, piffissami sivikinnerusumi taartaasartut atorfinitsitaasartunik suliffeqartitsisartuummat. Innuttaasut 85-it, sunngiffimmi, kultureqarnermi ilageeqarnermilu suliffeqarfiusumi suliffeqartut 2022-2023-mi suliffeqarfimmik qimataqarlutillu soraarningortussaapput.

Piffissap 2026-2028-mut sivitsorneqarnerani suli pingaarnertut peqqinnissaqarfik soraarningortunik, imaluunniit soraarningortussatut ukioqalersunik sulisunik annertunerpaamik qimataaffigineqarnermik misigisaqassaaq. Maannakkulli ilinniartitsineramik (sulisut 96-it), aamma isumaginninnermik (sulisut 100-t), ilanngullugit ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinni sulisut amerlangaatsiartut soraarningorsinnaassanerat takussutissiap allannguutigaa.

Ilusiliaq 9 – Atuuffigisaq malillugu Namminersorlutik Oqartussat sulisut amerlassusaat, 2019.

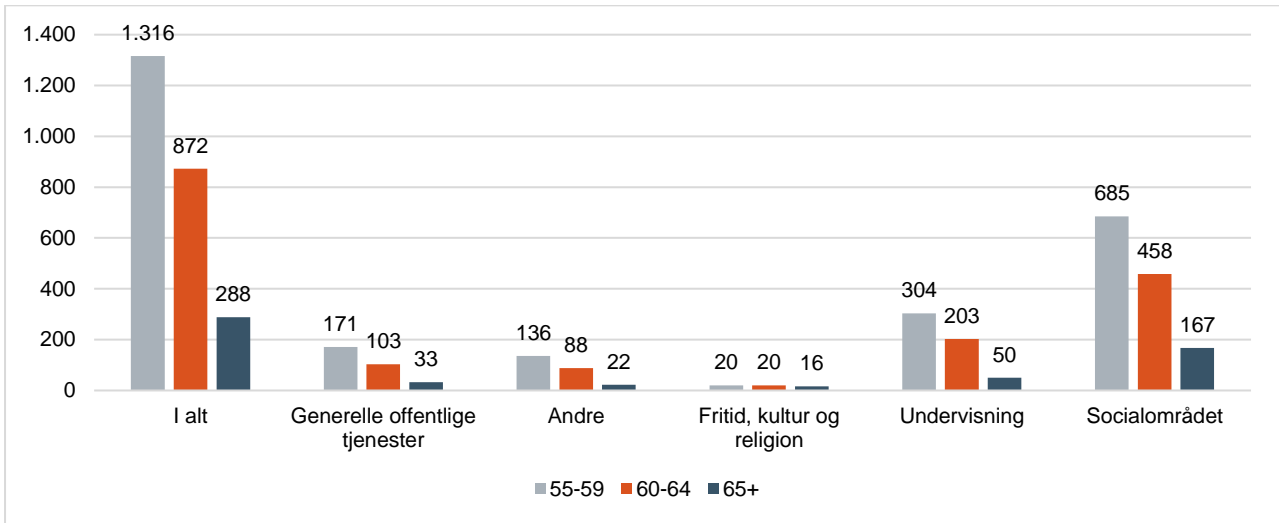
Najoqqutaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik 2019

Nalunaarsuut: Namminersorlutik Oqartussani sulisut amerlassusaat malillugit ilusiliaq naatsorsorneqarpoq. Suliffeqarfiusut iluini suliffittut atuuffiit imaluunniit suussutsit akomanni immikkoortitsisoqanngilaq.

Kommunini aamma Namminersorlutik Oqartussani suliffeqarnerit

Kommunini allaanerulaartumik iluseqartoqarpoq, tassalu Namminersorlutik Oqartussanut assersuussigaanni 2022-2023-mi utoqqalinersiaqalertussat ukioqalertussat amerlassusaat ikingaatsiarmata. Utoqqalinersiaqalertussat ukioqalernermik angusisut kommunini sulisut 288-iupput, Namminersorlutik Oqartussani sulisut 423-ullutik. Suli ungasinnerulaartumut isiginnikkaanni ukiut 3-7-it iluini kommunini sulisut amerlassusaat annertuumik amerleriaateqassapput, aammalu isiginniffik ukiunut 7-12-inut tungassappat sulisut soraarningortut suli amerleriassapput.

Ilusiliaq 10 – Atuuffigisat malillugit kommunini atorfillit amerlassusaat, 2019

Najoqqutaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, 2019.

Nalunaarsuut: Kommunini atorfillit amerlassusaat malillugit ilusiliaq naatsorsorneqarpoq. Suliffeqarfiusut iluini suliffittut atuuffiit imaluunniit suussutsit akornanni immikkoortitsisoqanngilaq.

Ukiuni tullerni soraarninngortussani isumaginnittoqarfimmi sulisuusut kommunini atorfeqartuusuni affaat sinnersimavaat. Atorfillit eqimattut tulleraat ilinniartitsinermik suliaqartuusut. Kommunini sulianik isumaginnittuni eqimattut sinneri eqimattunut marlunnut katersorsimapput, *tamatigoortutut pisortanit kiffartuussiffiit*, aamma *allat*. Taamatut eqimattunut inissiinerit naatsorsueqqissaarinermi kinaassutsinik isertuinernut tunngapput.

Ukiuni takkuttussani marlunni *tamatigoortutut pisortanit kiffartuussiffinni* sulisuni utoqqalinersiaqalertussanngortuni annikingaatsiartumik suliffinnik qimatsisoqassaaq. 2026-2028-mi atuuffinni allani sulisut utoqqalinersiaqalernissaminnut ukioqalersut amerleriaassapput. 2029-2033-mut isiginniffimmi atuuffinni allani sulisut amerlassusaat suli amerleriaateqassapput. Taamaattumik *ilinniartitsinermi* aamma *isumaginnittoqarfimmi* atuuffiusuni kommunit siunissami sulisuminnit qimanneqarnermikkut tamaviaarfigisassaata kisimiinngillat.

Isertitat aningaasallu atorsinnaasat

Utoqqalinersiutit

Soraarninngornermi aaqqissuussiffik tassaavoq inuiaqatigiinni atugarissaarfiusuni qitiusutut ilaasoq, taassumalu siunertaa tassaavoq utoqqalinersiaqalerlutik soraarninngortuni aningaasaqarnikkut isumannaallisaassummik qularnaarinissaq.

Soraarninngornermi aaqqissuussiffik pingasunik toqqammaveqarpoq, taakkulu pilersuineri tunngavigisamik aalaakkaasuunermik, naammattumik pilersuineri tunngavigisassamik naleqquttumillu isertitatigut tunngavigisassamik, kiisalu naatsorsuutiginnisatut pisunut qularnaarisuupput.

Ilusiliaq 11 – Soraarninngornermi aaqqissuussiffimmi toqqaviit pingasut

Pisortanit soraarnerussutisiat	Ataatsimoorussatut suliffeqarfimmit pensionisiat, aamma atorfilittut pensionisiat	Pingitsuugassaangitsutut pensionisiassanik ileqqaarinerit
<ul style="list-style-type: none">• Inuunermi atugarisani annikinnerpaanik piumasaqaatinik qularnaarivoq	<ul style="list-style-type: none">• Pensionisiassanik ileqqaakkanik siammarterinissamik, aammalu naammaginatut pensionisiaqarnermik qularnaaripput	<ul style="list-style-type: none">• Pingaarnertut innuttaasunut suliffeqarfimmit pensionisiassanik ileqqaarinerit siammartinnissaat qularnaarpai

Toqqammavigisaq siullermiipput pisortat ikiorsiissutaat, soraarninngorluni inuuneq tamaat naammattumik pilersuinissamat tunngavissiissutinik qularnaarisussat. Toqqammavigisat aappaanniipput pingaarnertut sulisitsisumit aqunneqartunik suliffeqarfimmit pensionisiassat, taakkulu sulisimanermi isertitaasunut naleqqiullugit suliffeqarfimmi isumaqatigiissuteqarfiusumi sulisunik taakkuninnga naammaginatut pensionisiaqarnermik matussusiiviginissaannik siamasissumik qularnaarissapput. Toqqammavigisat pingajuat tassaavoq pingitsuugassaangitsutut pensionisiassanik ileqqaarinerit, taakkulu innuttaasut suliffeqarfimmi pensionisiaqarnerissamat aaqqiissummik peqanngitsut sulisimanermi inuutissarsiorfimmit isertitanut naleqqiullugu naammaginatut pensionisiatigut matussutissanik pissarsisinnaanerannik qularnaarissapput.

Pisortanit utoqqalinersiutit tunngaviusumik pensioninik, aamma ilassutitut pensioninik sananeqaateqarput. Utoqqalinersiuteqartut pisuni immikkut ittuni tunngaviusutut ilassutitullu pensionisiat sinnerlugit ilassutinik akiliutaasartussanik qinnuteqarsinnaapput.

Ulloq 1. januaari 2021-mi utoqqalinersiaqalernissamat ukiorisat 67-iliinernut qaffanneqarput. Ullormit 1. januaari 2025-mit utoqqalinersiaqalernissamat ukiut aappaat 67-iliinernut qaffassinnaanera pillugu innuttaasut kommunalbestyrelsimut qinnuteqarsinnaapput, tassalu minnerpaamik ukiuni 35-mi timikkut tarnikkullu sakkortuumik sulisimareernermini innuttaasoq nukissaarussimassappat.

Ajoraluartumik ataatsimoorussatut suliffeqarfimmit pensionisiantut pingitsuugassaangitsutullu pensionisiassanut naatsorsueqqissaarutinik pissarsiassaqaanngilaq.

Utoqqalinersiutisartut

2019-imi innuttaasut 3.908 utoqqalinersiutisartut. Utoqqalinersiutisartut pingaarnertut illoqarfinni najugaqartuupput, illoqarfinni utoqqalinersiutit 3.391-it najugaqartuummata. Kommuneqarfik Sermersooq utoqqalinersiuteqartut amerlanerpaat najugaqarfigaat, tamaani innuttaasut 1.109 najugaqarmata, utoqqalinersiutit tamani 28 %-inut assingullutik. Qeqqata Kommuniani aamma Avannaata Kommuniani

utoqqalinersiutillit tassaapput 780-it aamma 737-t, assigalugit utoqqalinersiutilinni tamani 20 %-it, aamma 19 %-it. Utoqqalinersiutilinnit tamanit 87 %-it illoqarfimmi najugaqartuupput.

Takussutissiaq 7 – Pisortat utoqqalinersiutaannik pissarsisartut

Najugaqarfik	Kommune Kujalleq	Kommuneqarfik Sermersooq	Qeqqata Kommunia	Kommune Qeqertalik	Avannaata Kommunia	Katillugit
	<i>Innuttaasut amerlassusaat</i>					
Illoqarfik	576	1017	700	540	558	3391
Nunaqarfik	106	92	80	60	179	517
Inuit katillugit	682	1109	780	600	737	3908

Najoqqutaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, 2021

Nalunaarsuut: Illoqarfinni aamma nunaqarfinni innuttaasut amerlassusaat malillugit ilusiliaq naatsorsorneqarpoq. Assersuutigalugit savaatileqarfinni innuttaasut najugaqartut ilanngullugit naatsorsorneqanngillat.

Utoqqalinersiallit 517-it, 13 %-inut assingusut nunaqarfinni najugaqarput. Kommunini nunaqarfinni najugaqartuni amerlanerpaanik utoqqalinersiuteqartunik inuuffigineqartoq tassaavoq Avannaata Kommunia, kommunimi utoqqalinersiutilinnit 24 %-it nunaqarfinni najugaqartuullutik. Taamatutaaq utoqqalinersiutilinnit amerlasuunik nunaqarfinni najugaqartuuffigisaannik Kommune Kujalleq peqarpoq, kommunimi utoqqalinersiuteqartuni 16 %-it nunaqarfinni najugaqarmata. Kommunit sinnerini utoqqalinersiutinik pissarsiaqartartut 10 %-iisa missaat nunaqarfinni najugaqartuupput.

Takussutissiaq 8 – Utoqqalinersiuteqartunut illoqarfimmi nunaqarfimmilu utoqqalinersiutillit procentinngorlugit agguataarneri, 2019.

Najugaqarfik	Kommune Kujalleq	Kommuneqarfik Sermersooq	Qeqqata Kommunia	Kommune Qeqertalik	Avannaata Kommunia	Agguqa-tigiisinneri
	<i>Procentinngorlugit agguataarneri</i>					
Illoqarfik	84%	92%	90%	90%	76%	87%
Nunaqarfik	16%	8%	10%	10%	24%	13%
Inuit katillugit	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Najoqqutaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, 2021

Utoqqalinersiutitut aningaasartuutit

2019-imi kommunit utoqqalinersiutitut katillugit akiliutaat tassaapput 395 mio¹. Utoqqalinersiutitut akiliutinit tamanit 29 %-it Kommuneqarfik Sermersuumi pippup, utoqqalinersiutinik akiliutinit tamanit Qeqqata Kommunia aamma Avannaata Kommunia 20 %-inik aamma 19 %-inik akiliillutik. Nunaqarfiit sammissagaanni innuttaasunut nunaqarfinni najugalinnut utoqqalinersiutinik annerpaamik akiliuteqartuni kommune tassaavoq Avannaata Kommunia. 2019-imi nunaqarfinni utoqqalinersiutitut katillugit koruunit 56 mio. akiliutigineqarput. Nunaqarfinni innuttaasunut najugalinnut Avannaata Kommuniata koruunit 20,2 mio. akiliutigai, assigaallu nunaqarfinni utoqqalinersiutinik akiliutinit tamanit 36 %-it. Nunaqarfinni utoqqalinersiutinik akiliutinit tamanit Kommune Kujalleq aamma Kommuneqarfik Sermersooq 21 %-inik aamma 18 %-inik akiliuteqarput. Qeqqata Kommuniata aamma Kommune Qeqertallup nunaqarfinni aningaasartuutaat annikingaatsiarput.

¹ Utoqqalinersiutitut kommuninut 10 %-inik aamma Namminersorlutik Oqartussanit 90 %-inik aningaasaliiffigineqarput

Takussutissiaq 9 – 2019-imi utoqqalinersiutinut kommunit aningaasartuutaat.

Najugaqarfik	Kommune Kujalleq	Kommuneqarfik Sermersooq	Qeqqata Kommunia	Kommune Qeqertalik	Avannaata Kommunia	Katillugit
<i>Aningaasat 1.000 kr.-nngorlugit</i>						
Illoqarfik	55.672	104.688	69.421	54.526	54.561	338.869
Nunaqarfik	11.992	10.103	7.901	6.385	20.158	56.539
Inuit katillugit	67.664	114.791	77.322	60.911	74.720	395.407

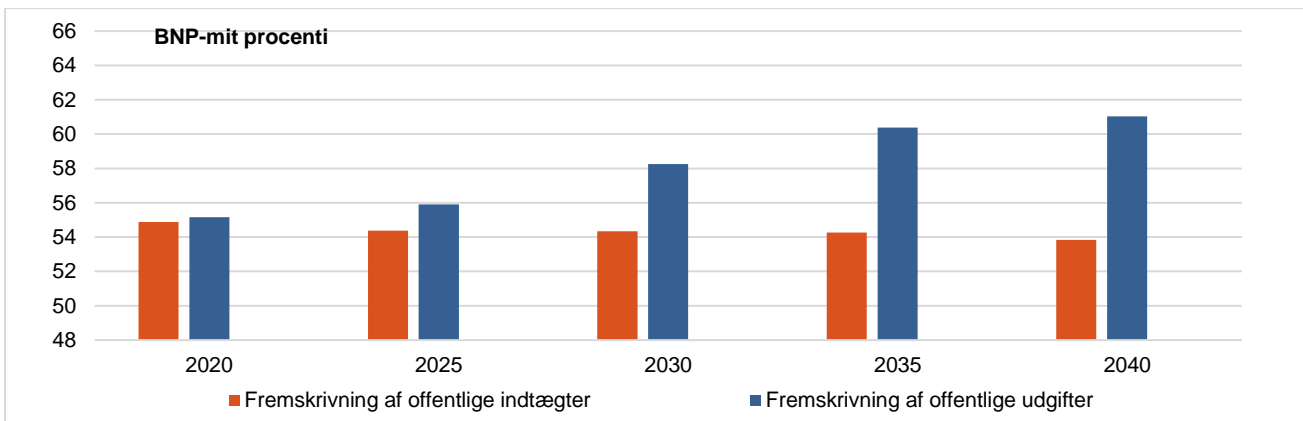
Najoqqutaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, 2021

Nalunaarsuut: Utoqqalinersiutit kommuninit 10 %-inik aamma Namminersorlutik Oqartussanit 90 %-inik aningaasaliiffigineqarput. Aningaasat aningaasartuutini tamarmiisuni naatsorsorneqarput, tassalu Namminersorlutik Oqartussanit aningaasaliissutit ilanngullugit naatsorsorneqarlutik.

Pisortat aningaasaqarnerat

Kalaallit Nunaanni aningaasaqarnerup allanngoriartornera innuttaasunut tunngasutut iluserisatigut allanngoriartornermik tunngaveqartumik tamaviaarfissartaqalersussaavoq. Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit pisortat isertitaannik aningaasartuutaannillu 2040-p tungaanut bruttonationalproduktip (naalagaaffimmi tunisat ataatsimut nalingannut (BNP)) ilaatillugit siunissamut inissinnerisigut siunissami innuttaasut katitigaanerisa allannguutaannik kingunerisassat naatsorsorsimavaat. Pisortat aningaasaatigisaanni annertusiartortumik artukiisoqarnissaq Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit siumut inissiinerisa takutippaat. 2020-mi isertitat aningaasartuutillu akornanni oqimaaqatigiittoqarpoq. Utoqqaat amerlassusaanni amerleriarnermik naapitsisussanik pilersitanik aallartisaasoqassanngippat maannakkut kiffartuussinermi utoqqalinersiutilinnilu inissisimaffimmut pisortat aningaasartuutaat 2030-t tungaanut assorsuaq qaffariassapput. Taamaalisukkut 2030-p tungaanut pisortat isertitaasa ikiliartuaarnissaat naatsorsuutigineqarput.

Ilusiliaq 12 – Pisortat isertitaasa aningaasartuutaasalu BNP-p ilaatut siumut inissinneri, 2025-2040

Najoqqutaq: Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit ukiumoortumik nalunaarutaat, 2019.

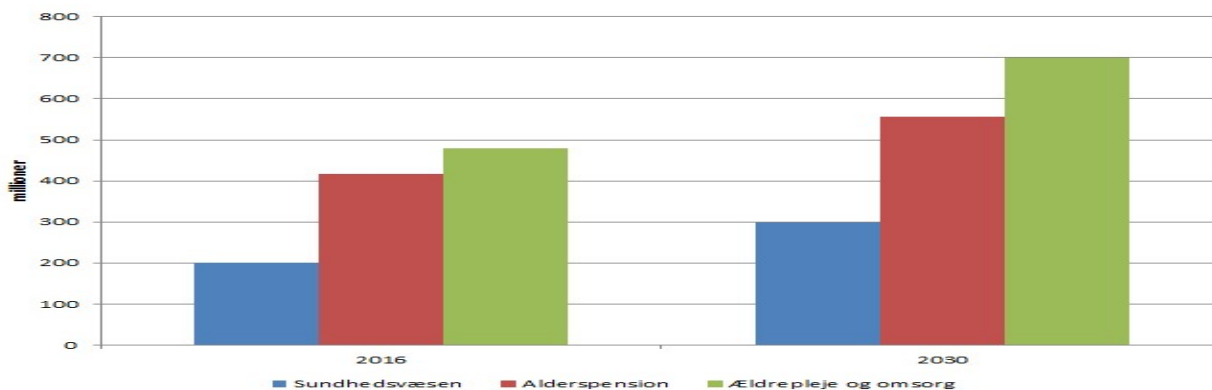
Nalunaarsuut: Allanngoriartortoqarneranik ikiorsiiniartunik iluarsaassutinik aallartisaasoqassanngippat aningaasaqarnerup allanngoriartornerisa pisortat aningaasaataasa qanoq allanngoriartornissaat takutippai. Tassaasinnaapput ilinniagaqarnermut politikimi, akileraartarnermut politikimi, suliffeqarnermi isumaginninnermilu politikimi allanngoriarnerit.

Utoqqarnut atasunik aningaasatigut aningaasartuutini naatsorsuutigisatut amerleriarnarit

Utoqqalineq malillugu pisortanit ikiorserneqarnissamut piumasaqaatit amerliartortarput. Utoqqaanerit pisariaqartitaat assigiinngitsuupput, utoqqaanerit ilaat namminneq angerlarsimaffimmini najugaqaannarnissaminut ikiorserneqarnissaq pisariaqartillugu, allat angerlarsimaffimmini najugaqaannarneq saperpaat utoqqarnillu sullissisarfimmiillallutik, allalli suliaqartitaanissaq pisariaqartippat, allallu napparsimmavimmi katsortariaqarlutik. Taamaattumik utoqqaanerit piumasarisannik pisortanit ikiorsiissutissat arlaliupput, tamakkulu peqqinnissaqarfimmut, utoqqarnik isumassuinerimut paarisqaqarnenullu,

kiisalu utoqqalinersiutitut aningaasartuutit annertusinerinik nassataqartitsipput. Ukiuni takkuttussani taakkunani qulini utoqqaat amerleriarnnerisa peqqinnissaqarfimmut, utoqqalinersiutitut, aamma utoqqaat isumassorlugillu paarinerinut aningaasaliissutinik pisariaqartitsinerit annertusassavaat, takuuk ilusiliaq 14.

Ilusiliaq 13 – 2016-imit 2030-mut peqqinnissaqarfimmut, utoqqalinersiutitut, aamma utoqqarnik isumassuinerimut paarisaqarnernullu aningaasartuutit allanngoriarnissaannik naatsorsuutigisat.

Najoqqutaq: Aningaasaqarnerimut Siunnersuisoqatigiit ukiumoortumik nalunaarutaat, 2018

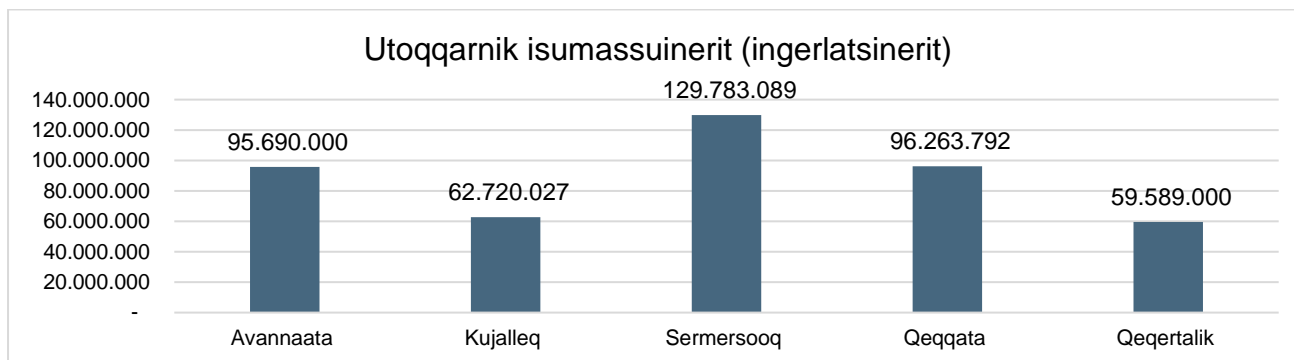
Utoqqalinersiutitut aamma utoqqarnik isumassuillunilu paarisaqarnerni ikiorsiissutinut kommunit annertunerusunik piunasaqaatinik misigisaqassapput. Ukiuni tullerni qulini, 2030-p tungaanut utoqqaat amerleriarnnerisigut kommunit aningaasaqarnerat piginnaasaqarnerilu sunniivigineqassapput. Taamatuttaaq napparsimmaviit piginnaasaannik aningaasaqarnerinillu sunniteqartussamik peqqinnissaqarfik annertuumik artukkiinermik misigisaqassasoq naatsorsuutigineqarpoq.

Kommunit utoqqarnut aningaasartuutaat

Kommunini ataasiakkaani taakkunani najugaqartunik innuttaasunik kiffartuussinissaminnut kommunit pisussaaffeqarput. Kiffartuussinerniipput innuttaasunut namminneq angerlarsimaffimminni najugaqartunut tapersersuutit, aammalu ikiorsiissutaasinnaasut pillugit neqeroorutit, tamakkulu ilaatigut pisortat ikiorsiissutaat pillugit inatsisaasumi, aamma inunnut innarluutilinnut tapersersuisarnerit pillugit inatsisaasuni inatsisilersugaapput.

Utoqqalinersiutitut, angerlarsimaffimmi ikiorsiinernut, utoqqarnik sullissisarfiit ingerlannerannut, ajornanngippallu utoqqaat najugaqatigiiffiinik ingerlatsinerinut, sunngiffimmi suliaqarnernut il.il. tunngasunik utoqqarnut kommunit aningaasartuuteqarput. Ingerlatsinerimut aningaasartuutinik kommunit assigiinngitsunik nalunaarsuisarput, taamaattumillu utoqqarnik isumassuinerinut aningaasartuutit tamarmiusut misissorneqarput.

Ilusiliaq 14 – 2019-imi utoqqarnik isumassuinerinut kommunit aningaasartuutaat.

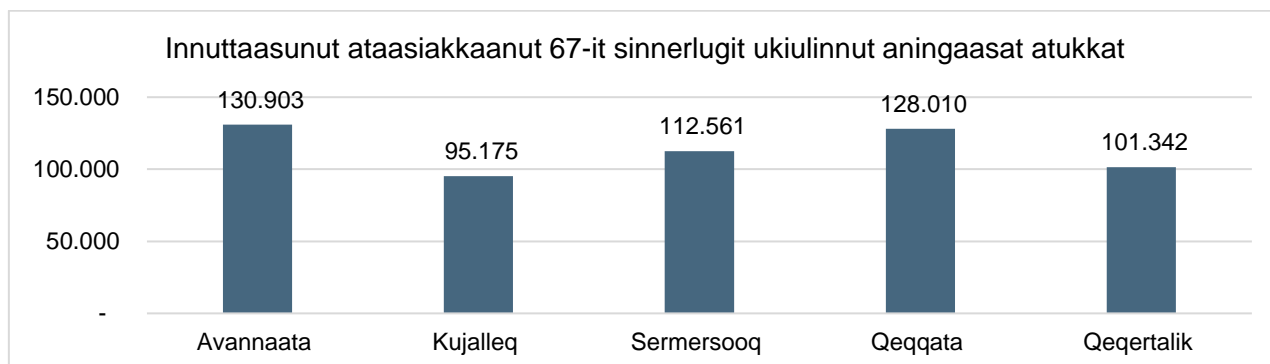

Najoqqutaq: Kommunit ukiumoortumik nalunaarutaat 2019

Kommune 2019-imi utoqqarnik isumassuinnermut annerpaamik aningaasartuuteqartoq tassaavoq Kommuneqarfik Sermersooq, tamaani koruunit 130 mio. atorineqarlutik. Tulliupput Qeqqata Kommunian aamma Avannaata Kommunian, koruunit 96 mio. missaannik atuisut, takuuk ilusiliaq 4. Utoqqalineriutit aningaasartuutaasuni pingaarnertut ilaapput.

Kommunit assigiinngitsumik pingaarnersuisarput, tamannalu innuttaasunut 67-it sinnerlugit ukiulinnut aningaasani atorineqartuni takuneqarsinnaavoq, takuuk ilusiliaq 6. Kommunit sinnerinut taakkununga naleqqiullutik Qeqqata Kommunian aamma Avannaata Kommunian pingaarnertuutaqarnerupput, innuttaasunut ataasiakkaanut 130.000 kr.-nik aamma 128.000 kr.-nik atugaqartuummata. Utoqqarnik isumassuinnermut Kommune Kujalleq aamma Kommune Qeqertalik aningaasartuutit ikinnerpaamik atuiptut, taamaalisukkullu taassallutik aamma kommunit marluk, utoqqarnut 67-inik ukioqalersimasunut ataasiakkaanut aningaasartuutit ikinnerpaamik atuisut, takuuk ilusiliaq 5.

Ilusiliaq 15 – 2019-imi innuttaasunut ataasiakkaanut 67-it sinnerlugit ukiulinnut kommunit aningaasat agguaqatigiissillugit atugarisaat.

Najoqqutaq: Isumaginninnermut Sulisoqarnermullu Naalackersuisoqarfik, Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfimmit naatsorsueqqissaarinerit tunngavigalugit.